

1 Ce înseamnă în termeni practici termenul juridic „răspundere părintească”? Care sunt drepturile și obligațiile titularului răspunderii părintești?

În conformitate cu Codul slovac al familiei (Legea nr. 36/2005 privind familia și modificările și completările la anumite legi) și cu jurisprudența, conceptul de autoritate părintească (adică drepturile și obligațiile părinților - încredințarea copiilor) cuprinde, în special, îngrijirea, întreținerea și reprezentarea copilului, precum și administrarea bunurilor acestuia.

2 Ca regulă generală, cine are răspundere părintească asupra unui copil?

Drepturile și obligațiile părintești față de un copil le revin părinților, în comun, indiferent dacă acest copil este născut în cadrul căsătoriei sau în afara ei și indiferent dacă părinții locuiesc sau nu împreună (sunt căsătoriți, separați sau divorțați).

Un părinte poate fi decăzut din drepturile și obligațiile părintești (sau acestea îi pot fi limitate) de către instanță în circumstanțe grave, astfel cum sunt prevăzute la articolul 38 alineatul (4) din Legea privind familia.

Instanța poate recunoaște drepturile și obligațiile părintești ale unui părinte minor cu vârsta de peste 16 ani pentru îngrijirea personală a unui copil minor, sub rezerva condițiilor prevăzute la articolul 29 din Codul familiei.

3 Dacă părinții nu sunt capabili sau nu vor să-și exercite răspunderea părintească asupra copiilor lor, poate fi numită o altă persoană în locul lor ?

Da. În cazul în care niciunul dintre părinții copilului minor nu are capacitate juridică deplină, în cazul în care ambilor părinți li s-au suspendat drepturile și obligațiile aferente calității de părinte sau aceștia au fost decăzuți din drepturile și obligațiile părintești ori în cazul în care aceștia au decedat, instanța trebuie să numească un tutore, care trebuie să se ocupe de copilul minor, să îl reprezinte și să îi administreze bunurile.

4 Dacă părinții divorțează sau se despart, cum se stabilește chestiunea răspunderii părintești pe viitor?

Instanța trebuie să decidă cu privire la acordarea și exercitarea drepturilor și obligațiilor părintești (chiar și atunci când ambii părinți continuă să își exercite drepturile și obligațiile părintești în comun) sau poate aproba un acord între părinți.

În temeiul articolului 36 alineatul (1) din Codul familiei, „părinții unui copil minor care trăiesc separat pot încheia un acord cu privire la exercitarea drepturilor și obligațiilor părintești în orice moment”. În cazul în care părinții nu pot ajunge la un acord, instanța stabilește modul în care aceștia își vor exercita drepturile și obligațiile, chiar dacă nu a fost formulată nicio cerere în acest sens; în special, instanța trebuie să decidă cărui părinte trebuie să i se încredințeze copilul minor (*osobná starostlivosť* – îngrijire personală). Dispozițiile articolelor 24, 25 și 26 se aplică *mutatis mutandis*.

5 Dacă părinții încheie un acord privind răspunderea părintească, ce formalități trebuie respectate pentru a face ca acordul să fie executoriu?

Acordul dintre părinți cu privire la drepturile și obligațiile părintești trebuie aprobat de către instanță.

6 Dacă părinții nu pot ajunge la un acord privind chestiunea răspunderii părintești, care sunt căile alternative de rezolvare a conflictului fără prezentarea în instanță?

Soluționarea pe cale extrajudiciară a litigiilor este posibilă prin recurgerea la mediere, în temeiul Legii nr. 420/2004 privind medierea. Această lege se aplică și în cazul litigiilor care decurg din raporturile reglementate de Codul familiei. Medierea este o procedură extrajudiciară prin care părțile recurg la asistența unui mediator pentru a soluționa un litigiu care rezultă din relația lor contractuală sau de altă natură juridică. Orice acord la care s-a ajuns prin mediere trebuie să se facă în scris și are caracter obligatoriu pentru părțile implicate în procedura de mediere.

7 Dacă părinții se prezintă în instanță, asupra căror chestiuni legate de copil poate judecătorul să decidă?

În principiu, instanța se poate pronunța în legătură cu orice aspect, cu excepția încredințării în mod exclusiv a copilului (îngrijirea personală) unuia din părinți. Unuia dintre părinți i se poate încredința în mod exclusiv copilul numai în cazul în care celălalt părinte este decăzut din drepturile și obligațiile părintești. Cu toate acestea, în practică, instanța va decide care din părinți trebuie să aibă grijă de copil, să îl reprezinte și să îi administreze bunurile. De asemenea, instanța va decide modul în care părintele cărui nu i-a fost încredințat copilul va contribui la întreținerea acestuia sau va aproba acordul părinților privind plata alocației de întreținere.

8 Dacă instanța hotărăște că un părinte va avea custodia exclusivă a unui copil, aceasta înseamnă că el sau ea poate decide asupra tuturor chestiunilor legate de copil fără îl consulte pe celălalt părinte în prealabil?

Termenul „autoritate părintească” nu se traduce în mod univoc în contextul dreptului slovac al familiei. Dreptul slovac al familiei recunoaște „drepturile și obligațiile părintești”, care revin întotdeauna ambilor părinți în comun (prin urmare, nu poate exista niciodată o „încredințare exclusivă”, cu excepția cazului în care celălalt părinte moare, nu are capacitate juridică sau a fost decăzut din drepturile și obligațiile părintești). Trebuie făcută o distincție între aceste cazuri și încredințarea unui copil unei persoane în vederea unei „îngrijiri personale”. În cazul în care un copil este încredințat pentru îngrijire personală unuia din părinți, părintele respectiv poate lua decizii asupra tuturor chestiunilor legate de viața cotidiană a copilului, fără consimțământul celuilalt părinte; însă pentru toate aspectele importante legate de exercitarea drepturilor și obligațiilor părintești (administrarea bunurilor copilului, deplasarea copilului în străinătate, cetățenia, consimțământul cu privire la acordarea de asistență medicală, pregătirea pentru o viitoare profesie) este necesar consimțământul celuilalt părinte. În cazul în care părinții nu pot ajunge la un acord cu privire la o decizie, instanța este cea care va hotărî, la cererea unuia dintre părinți.

9 Dacă instanța hotărăște că părinții vor avea custodia comună a unui copil, ce înseamnă aceasta în practică?

Instanța poate impune ambilor părinți obligația de îngrijire personală alternativă (cunoscută și sub denumirea de custodie comună), în cazul în care ambii părinți sunt apti să crească copilul și sunt interesați de îngrijirea personală a acestuia și în cazul în care acest acord este în interesul copilului pentru a răspunde mai bine nevoilor acestuia. În cazul în care cel puțin unul din părinți este de acord cu îngrijirea personală în comun a copilului, instanța este obligată să afle dacă îngrijirea personală în comun este în interesul copilului.

A se vedea toate răspunsurile anterioare, în special răspunsul la întrebarea nr. 8.

10 Cărei instanțe sau autorități ar trebui să mă adresez dacă vreau să depun o cerere privind răspunderea părintească? Ce formalități trebuie respectate și ce acte trebuie să atașez la cererea mea?

Instanța districtuală în raza căreia își are reședința un copil minor este instanța competentă pentru depunerea cererilor privind drepturile și obligațiile părintești. Nu trebuie respectată nicio formalitate și nu trebuie atașat niciun document, întrucât această procedură poate fi inițiată din oficiu. Trimiterea documentelor depinde de conținutul cererii; în general, este necesar certificatul de naștere al copilului.

11 Ce procedură se aplică în aceste cazuri? Este disponibilă o procedură de urgență?

Se aplică o procedură mai puțin formală și simplificată. De asemenea, există posibilitatea pronunțării unor măsuri provizorii, în cadrul unei proceduri de urgență.

12 Pot obține asistență juridică pentru a acoperi costurile procedurii?

Toate procedurile pentru încheierea unui acord cu privire la drepturile și obligațiile părintești sunt scutite de taxe judiciare. Sistemul de asistență judiciară din Slovacia este, în prezent, limitat la scutirea de la plata taxelor judiciare și la punerea la dispoziție în mod gratuit a unui reprezentant. Sunt foarte puțini cei care aleg să fie reprezentați de un avocat, dată fiind natura necontencioasă a procedurii privind drepturile și obligațiile părintești. Cu toate acestea, în cazul în care o persoană îndeplinește condițiile legale de scutire de la taxele judiciare, instanța poate să pună la dispoziție un reprezentant cu titlu gratuit, inclusiv un avocat, în cazul în care consideră că reprezentarea este necesară pentru a proteja interesele părților.

Instanța îndrumă către Centrul de asistență judiciară (*Centrum právnej pomoci*) toate părțile care solicită reprezentarea prin intermediul unui avocat și care îndeplinesc condițiile de scutire de la taxele judiciare și părțile de această opțiune. Instanța îi poate acorda unei părți o scutire completă sau parțială de la taxele judiciare în cazul în care situația sa justifică acest lucru și dacă partea în cauză nu încearcă să își exercite sau să își apere drepturile în mod arbitrar sau dacă acțiunea acesteia nu este în mod vădit sortită eșecului. Cu excepția cazurilor în care instanța decide altfel, scutirea se aplică întregii proceduri și are efect retroactiv. Cu toate acestea, taxele plătite înainte de eliberarea unei decizii de scutire nu se rambursează.

Centrul de asistență judiciară oferă asistență judiciară și securitatea socială necesară persoanelor fizice care, din cauza situației lor economice, nu sunt în măsură să utilizeze serviciile juridice pentru a-și exercita și apăra drepturile. Nivelul asistenței judiciare este reglementat prin Legea nr. 327/2005 privind furnizarea de asistență judiciară persoanelor aflate în condiții economice nefavorabile.

13 Este posibilă atacarea unei hotărâri privind răspunderea părintească?

Da, este posibilă formularea unei căi de atac împotriva unei hotărâri privind drepturile și obligațiile părintești.

14 În anumite cazuri, poate fi necesară adresarea către o instanță sau către o altă autoritate pentru a face executorie o hotărâre privind răspunderea părintească. Care procedură se aplică în asemenea cazuri?

Pentru executarea deciziilor în cauze referitoare la minori, competența teritorială îi revine instanței în raza căreia își are reședința minorul, stabilită prin acord între părinți sau prin orice alte mijloace legale. Procedura de executare a unei hotărâri este reglementată de Legea nr. 161/2015 - Codul de procedură civilă necontencioasă. Modalitățile de executare a hotărârilor pronunțate în cauzele referitoare la minori sunt stabilite prin Decretul nr. 207/2016 al Ministerului Justiției din Republica Slovacă, care se aplică și executării hotărârilor pronunțate în străinătate.

15 Ce ar trebui să fac pentru ca o hotărâre în materia răspunderii părintești pronunțată de o instanță dintr-un alt stat membru să fie recunoscută și executată în acest stat membru?

În Republica Slovacă, hotărârile judecătorești privind drepturile și obligațiile părintești pronunțate de o instanță într-un alt stat membru sunt recunoscute și executate fără a fi necesar să se recurgă la o procedură specială, în conformitate cu Regulamentul (CE) nr. 2201/2003 al Consiliului din 27 noiembrie 2003 privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești [articolul 21 alineatul (1)], adică fără a fi necesar ca hotărârea să fie declarată executorie.

Cu toate acestea, o parte interesată poate solicita ca o hotărâre privind drepturile și obligațiile părintești pronunțată într-un alt stat membru să fie declarată executorie, în acest caz aplicându-se procedura prevăzută la capitolul III secțiunea 2 din regulament.

Cererile sunt depuse la instanța districtuală în raza teritorială a căreia se află reședința copilului sau, în cazul în care copilul nu are nicio reședință, la instanța în a cărei rază teritorială locuiește copilul în prezent. În cazul în care nu există o astfel de instanță, instanța competentă este Tribunalul de Primă Instanță din Bratislava I.

Cererea de recunoaștere a unei hotărâri sau de încuviințare a executării unei hotărâri trebuie să fie însoțită de o copie a hotărârii privind drepturile și obligațiile părintești, care să îndeplinească cerințele referitoare la furnizarea dovezii de autenticitate, și de un document care să certifice această hotărâre, eliberat la cererea persoanei interesate de către instanța competentă de origine, și anume de instanța care a pronunțat hotărârea privind drepturile și obligațiile părintești.

16 Ce instanță din acest stat membru trebuie să sesizez pentru a mă opune recunoașterii unei hotărâri în materia răspunderii părintești pronunțate de o instanță dintr-un alt stat membru? Ce procedură se aplică în acest caz?

Căile de atac se introduc întotdeauna la instanța districtuală care a pronunțat hotărârea inițială, fiind soluționate de către instanța regională. Aceste căile de atac se soluționează potrivit Codului de procedură civilă necontencioasă.

17 Ce legislație se aplică în acțiunile privind răspunderea părintești în cazul în care copilul sau părțile nu locuiesc în acest stat membru sau au cetățenii diferite?

Instanțele slovace se vor pronunța în cauzele referitoare la drepturile și obligațiile părintești privind un copil numai dacă acesta își are reședința obișnuită în Republica Slovacă. În cazul în care copilul nu locuiește în Republica Slovacă, dar își are reședința obișnuită în această țară sau în cazul în care părinții nu locuiesc în Republica Slovacă sau sunt cetățeni ai unor țări diferite, se aplică legislația Slovaciei în conformitate cu Convenția de la Haga privind competența, dreptul aplicabil, recunoașterea, executarea și cooperarea în materia responsabilității părintești și a măsurilor de protecție a copiilor (ref. nr. 344/2002) (capitolul III din convenție).

Legea nr. 97/1963 privind dreptul internațional privat și normele procedurale prevede că relațiile dintre părinți și copii, inclusiv începerea sau încetarea drepturilor și obligațiilor părintești, sunt reglementate de legea statului în care se află reședința obișnuită a copilului. În cazuri excepționale, instanța poate lua în considerare legea unui alt stat cu care există legături strânse și dacă acest lucru este necesar pentru a proteja copilul sau bunurile sale. Drepturile și obligațiile părintești aplicabile în țara de reședință obișnuită inițială a copilului rămân valabile chiar dacă reședința obișnuită a copilului se schimbă. În cazul în care unul din părinți nu se bucură de drepturile și obligațiile părintești care sunt recunoscute în temeiul dreptului slovac, aceste drepturi și obligații încep atunci când copilul are reședința obișnuită în Republica Slovacă. Exercițarea autorității părintești este reglementată de legea țării în care copilul își are reședința obișnuită.

Dispozițiile din Legea privind dreptul internațional privat și normele procedurale nu se aplică decât în absența unui acord internațional sau în cazul în care un acord internațional existent nu conține criterii privind conflictul de legi pentru determinarea legislației aplicabile.

În plus față de Convenția de la Haga din 1996, Republica Slovacă este obligată să respecte o serie de acorduri bilaterale care conțin dispoziții privind legea aplicabilă, iar aceste dispoziții prevalează asupra dispozițiilor din Legea privind dreptul internațional privat și procesual în cadrul procedurilor privind drepturile și obligațiile părintești. Acordurile în cauză sunt:

Bulgaria: Acordul dintre Republica Socialistă Cehoslovacă și Republica Populară Bulgaria privind asistența judiciară și reglementarea relațiilor juridice în materie de drept civil, dreptul familiei și drept penal (Sofia, 25 noiembrie 1976, Decretul nr. 3/1978)

Croația, Slovenia: Acordul dintre Republica Socialistă Cehoslovacă și Republica Socialistă Federativă Iugoslavia privind reglementarea relațiilor juridice în materie de drept civil, dreptul familiei și drept penal (Belgrad, 20 ianuarie 1964, Decretul nr. 207/1964)

Ungaria: Acordul dintre Republica Socialistă Cehoslovacă și Republica Populară Ungară privind asistența judiciară și reglementarea relațiilor juridice în materie de drept civil, dreptul familiei și drept penal (Bratislava, 28 martie 1989, ref. 63/1990)

Polonia: Acordul dintre Republica Socialistă Cehoslovacă și Republica Populară Polonă privind asistența judiciară și reglementarea relațiilor juridice în materie de drept civil, dreptul familiei, dreptul muncii și drept penal (Varșovia, 21 decembrie 1987, Decretul nr. 42/1989)

România: Acordul dintre Republica Socialistă Cehoslovacă și Republica Populară Română privind asistența judiciară și reglementarea relațiilor juridice în materie de drept civil, dreptul familiei și drept penal (Praga, 25 noiembrie 1958, Decretul nr. 31/1959)

Această pagină face parte din portalul [Europa ta](#).

Ne-am bucura să primim [feedbackul](#) dumneavoastră cu privire la utilitatea informațiilor furnizate.

This webpage is part of an EU quality network

Ultima actualizare: 03/01/2022

Versiunea în limba națională a acestei pagini este administrată de punctul de contact RJE respectiv. Traducerile au fost efectuate de serviciile Comisiei Europene. Este posibil ca eventualele modificări aduse originalului de către autoritatea națională competentă să nu se regăsească încă în traduceri. Nici RJE și nici Comisia Europeană nu-și asumă nicio răspundere sau responsabilitate în legătură cu informațiile sau datele pe care le conține ori la care face trimitere acest document. Pentru a afla care sunt regulile privind protecția drepturilor de autor aplicabile de statul membru responsabil pentru această pagină, vă invităm să consultați avizul juridic.